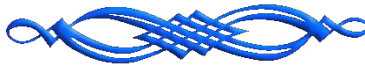

3. Гримшо Д. Драматерапія с детьми в образовательном отделении: Чем больше смотришь, тем больше видишь // Драматерапія: Пер.с англ. Москва: ЭКСМО-Пресс, 2002. С.69 – 93
4. Локарева Г.В. Театральне мистецтво як засіб досягнення позитивних результатів у процесі реабілітації хворих: теоретичний та практичний аспекти / Г.В. Локарева, Н.В. Стадніченко // Вісник Запорізького національного університету: Педагогічні науки. - 2009, № 1. – С. 95 – 100.
5. Локарева Г.В. Функціональні можливості художньо-естетичної інформації твору мистецтва. *Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (14-15 квітня 2016 року, м. Київ)*. Київ: Київ. ун –т. ім. Б.Грінченка. С.226-234.

Роман НАБОКОВ,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри режисури
Харківської державної академії культури,
Харків, Україна
nabokoff@gmail.com

Roman NABOKOV,
PhD in Art Studies,
Associate Professor of the Department of Directing
Kharkiv State Academy of Culture,
Kharkiv, Ukraine
nabokoff@gmail.com

АРТПРОЄКТ У СЦЕНІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

ART PROJECT IN PERFORMING ARTS

Постановка проблеми. Артпроект є відносно новим видом творчого продукту у сценічному мистецтві. Він передбачає реалізацію художніх ідей та творчого задуму, які повинні відповідати культурним вимогам потенційних споживачів та відображати прогресивні процеси сучасного суспільства, тому сценічні артпроекти є актуальним мистецьким явищем для нового постмодерністичного соціуму. Однак спеціалізовані мистецтвознавчі та культурологічні вітчизняні дослідження вповні не розкривають феномену артпроекту як динамічної форми розвитку видовищної культури. Незважаючи на світові мистецькі тенденції, соціокультурні артпрактики, сценічний артпроект є недостатньо сформованим і популяризованим явищем в українському культурному просторі, що зумовлено відсутністю належного теоретичного та практичного підґрунтя. Зважаючи на ці фактори, метою нашої наукової розвідки є спроба розглянути поняття «артпроект», проаналізувати його специфічні особливості та надати класифікацію основних синтезованих форм артпроектів у структурі сучасного сценічного мистецтва. Тому, на нашу

думку, розв'язання вказаної проблеми визначає актуальність пропонованого дослідження.

Аналіз останніх наукових публікацій. Комплексне дослідження становлення та розвитку артпроектів як самостійного явища в історії світового мистецтва та, зокрема, мистецької сцени України представляє низка праць Д. В. Баса, де автор досліджує зв'язок між проектною діяльністю та реалізацією культурної політики і розвитку творчих індустрій, вводить поняття артпроекту [1], визначає специфічні особливості та критерії для класифікації артпроекту, які повинні ґрунтуватися на ціннісно-орієнтованому підході до управління. Д. В. Бас наголошує, що «існує дві необхідні умови, що гарантують створення цінності проекту. Перша умова є обов'язковою та полягає у практичній спроможності керівника проекту виконати проект відповідно до плану. Друга умова є достатньою для створення цінності та, в свою чергу, полягає у знаходженні способу гармонізувати цінність проекту для всіх зацікавлених осіб через властивості продукту проекту» [2]. Цікавим є стаття В. М. Крипчука «Артпроект як динамічна форма розвитку масової культури», де автор здійснив спробу відстежити трансформацію технічних засобів виразності та систематизувати типи синтезованих форм артпроекту в контексті режисерських технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проектна діяльність завжди обмежується в часі і передбачає досягнення конкретної мети, реалізації цілі, втілення задуму та отримання якісного продукту з можливими рамками витрат коштів і ресурсів та специфічною організацією. Але головною та обов'язковою умовою в основі проектною діяльності в сфері творчості та мистецтва повинна бути інновація, бо в іншому випадку, неминучі зловживання, коли модним словом «проект» будуть називати видання книги, відкриття пам'ятника, проведення концерту, робота гуртка в будинку культури тощо. Проводячи аналогію з класичним визначенням поняттям проекту, дослідник Д. В. Бас вводить дефініцію «артпроект», як «завершений цикл художньої діяльності, що спрямований на створення оригінального художнього твору в умовах обмеженого часу та ресурсів» [1, с.60]. На нашу думку, це визначення вказує не тільки на цілісність проекту, але й підкреслює єдність проекту, його неповторність і новизну.

За типами спрямованості артпроект можемо розділити на: *внутрішньовідомчі*, що припускають вдосконалення роботи управлінських структур або установ культури; *внутрішньосферні*, що припускають впровадження нововведень в організацію культурних заходів, статутну діяльність установ культури, підтримку творчих діячів; та *соціокультурні*, що спрямовані на зміну соціального середовища, тобто поліпшення соціальних показників: зниження рівня злочинності, наркоманії, соціальної напруженості методами і засобами культури [1, с.59].

В свою чергу, науковець В. М. Крипчук пропонує виокремити чотири типи сучасних синтезованих форм артпроектів, а саме, естрадний генезис, театральний генезис, художньо-спортивний генезис та академічний генезис. [3, с.25].

До естрадного генезу можемо віднести артпроекти в основі яких лежить танцювальна-пісенна складова (гала-видовища, тематичні шоу та проекти на базі рок концертів, світло-звукові та електронні феєрії, в яких відсутня або майже відсутня драматургія).

До артпроектів театрального генезису можна віднести проекти на базі карнавалів, театралізованих світло-звуковистав та електронних феєрій, тобто всі проекти, які мають драматургічну основу. З цим напрямом тісно пов'язані фестивальні форуми, що мають театралізацію. Також до числа цих проектів можна зараховувати і постмодерністські театральні постановки. Це можуть бути театральні постановки з елементами перформансу, хепенінгу, інвайронмент [3].

Яскравими представниками артпроектів спортивно-художнього генезису, де відбувається синтез спортивної компоненти та художньо-образної виразності є льодові шоу, водяні феєрії, повітряно-акробатичні вистави тощо.

Мистецькі артпроекти академічного генезису характеризуються тим, що їх музична складова частина містить переважно класичну та народну музику. Це в першу чергу проекти на базі сінемафоній (поєднання музики та кіно), світло-звуковистав та електронних феєрій на історичну тематику [3]

Також, в рамках цього дослідження, пропонуємо класифікацію артпроектів за наступними критеріями:

- за рівнем ефекту проект бувають комерційні (з отриманням прибутку) та некомерційні (з отриманням соціального ефекту). У зв'язку зі своєю специфічною особливістю, артпроекти можуть приносити прибуток лише через деякий час, а не одразу, тому необхідний час для визнання його продукту в мистецькому колі;
- за тривалістю заходу артпроекти можна диференціювати за принципом короточасності (можуть бути злитими, що розгортаються від початку до кінця впродовж одного дня та дискретні, що складаються з декількох злитих структур, розмежованих часовим інтервалом) та довготривалості (можуть бути створені в умовах певного ландшафту як історична реконструкція тієї чи іншої епохи чи історичної події, яка повторюється щорічно);
- за складністю проекту (кількість задач, які необхідно виконати в проекті) існують малі середні та великі. Цей показник залежить від технології виконання артпроекту;
- за характером проекту/рівнем учасників артпроекти поділяються на міжнародні (іноземні замовники) та вітчизняні (державні, територіальні або місцеві замовники);
- за типом використання продукту – індивідуальне (один користувач, він же може бути замовником чи власником проекту) та масове використання (багато користувачів, група людей, населення)

Інноваційність, проектність, креативність, варіабельність на сучасному етапі є генеруючими факторами у створенні артпроекту, який можна визначити як явище видовищної культури, основою якого є художні та нехудожні компоненти. Функціонування такого культурного продукту відбувається завдяки організаційно-творчій діяльності групи фахівців, що забезпечує концептуальну єдність артпроекту на всіх стадіях його здійснення: від виконавської діяльності до виходу на відкритий ринок з метою отримання прибутку від різних видів його реалізації [3, с.24]. Наведемо перелік стейкхолдерів, що мають вплив на реалізацію артпроекту. Головним тут є менеджер артпроекту, це фізична або юридична особа, яка відповідає за планування та реалізацію проекту. Команда артпроекту – група людей, яка виконує артпроект, а також безпосередні виконавці – творці (художники,

---

музиканти, письменники, актори, працівники кіноіндустрії тощо). Ініціатор проекту – особа, яка подала ідею, а також особа, через кого вона була отримана. Замовник – особа, яка дала замовлення на створення артпродукту. Власник – особа, яка буде володіти правами на артпродукту після його створення. Інвестор/спонсор – особа, яка буде фінансувати артпроект. конкуренти основних учасників проекту, це особи, які можуть впливати (позитивно/негативно) на творчість творця, або діяльність команди артпроекту. Органи влади (державні/ місцеві), які можуть бути зацікавлені або незацікавлені у створенні артпродукту. Ліцензіар – державні або приватні організації, від яких можуть знадобитися дозволи на певні види діяльності. Громадські групи та організації, населення. Особи, які можуть сприяти у проведенні рекламної кампанії із показу артпродукту, наданні приміщень, реалізації квитків – консалтингові компанії, мистецькі агенції, музеї, виставкові комплекси, театри, кінотеатри, творчі майстерні, населення. Підрядники/постачальники – це особи, що надають трудові, матеріальні та фінансові ресурси для реалізації артпроекту. І, нарешті, споживачі кінцевої продукції – мистецтвознавці, критики, театралі, кіномани, населення [2].

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. Розглянуті в цих тезах визначення поняття, класифікація, типологія сучасних сценічних артпроектів пропонується до використання у навчальному процесі для здобувачів першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти спеціальності 026 «Сценічне мистецтво». Саме новітні тенденції в режисурі сучасних сценічних артпроектів досліджуються здобувачами кафедри режисури Харківської державної академії культури у процесі освоєння нової освітньо-професійної програми «Режисура шоу та артпроектів». Робота над сценічним артпроектом вимагає від здобувачів вміння аналізувати соціокультурну ситуацію, знаходити адекватне вирішення проблем суспільства, невпинно працювати над саморозвитком та розширенням свого художньо-естетичного досвіду. Перспективою для подальшого опрацювання є детальне вивчення різних синтезованих форм артпроекту, зокрема в науково-дослідницькій розвідці здобувачів та викладачів мистецьких закладів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бас Д. В. Арт-проекти, їх особливості та визначення. *Вісник Черкаського державного технологічного університету. Серія: Технічні науки*, Черкаси, 2016. № 3, С.57-62.
2. Бас. Д. В., Данченко О. Б. Ідентифікація стейкхолдерів арт-проектів. *Актуальні питання сучасної науки та практики*. Матеріали науково-практичної конференції (15 листопада 2018, Київ). Київ, 2018. С. 387.
3. Крипчук М. В. Артпроект як динамічна форма розвитку масової культури. // *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, І. Зимомря]. –Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 38. Том 2. С 22-27.

